

Pastoor Van der Helm opent de bijeenkomst en heet iedereen welkom in de Genesarethkerk in de wijk Meerzicht te Zoetermeer. Er bestond reeds een hechte gemeenschap rond het wijkcentrum, hetgeen sinds 1990 nog versterkt is door het kerkgebouw, waar alle aspecten van het kerkelijk leven zich voordoen: vieren, leren, dienen en pastoraat. De ontwikkelingen in kerk en samenleving hebben er echter toe geleid dat een avond als vanavond nodig is, een hoorzitting op weg naar een nieuwe toekomst voor dit gebouw. We willen samen bouwen aan de toekomst van de H. Nicolaasparochie. Van deze hoorzitting wordt een verslag gemaakt, dat aan de gemeenschap zal worden toegezonden. Het verslag maakt onderdeel uit van het dossier, dat aan de bisschop zal worden voorgelegd. Eerst echter zal vicaris-generaal Van Deelen een toelichting geven. Hij komt om te luisteren en vragen te beantwoorden.

Pastoor Van der Helm gaat voor in gebed.

M. Vermeulen, aanwezig namens het parochiebestuur, schetst de geschiedenis. Wat is er vooraf gegaan aan de bijeenkomst van vanavond?

In 2003 verscheen de diocesane nota "Tent van God" over de kerkgebouwenproblematiek. Voor de H. Nicolaasparochie was er toen geen reden om te veranderen. Dat werd anders in 2007 toen de parochiële nota 'Voortgang vitalisering parochie H. Nicolaas te Zoetermeer' het licht zag. Het was nodig om anders te gaan besturen, de krachten te bundelen en een parochieel centrum te gaan ontwikkelen, maar de parochie kende nog geen financiële zorgen. Een en ander ontwikkelde zich parallel aan "Samenwerking Geboden 2", de diocesane nota over samenwerking tussen parochies. De H. Nicolaasparochie kende een parochiebestuur met vijf vicariaten (met vicariaatsberaden).

Het parochiebestuur bleef optimistisch, maar wist ook dat de parochie op zoek moest naar een nieuwe toekomstvisie. Zoetermeer bleef groeien. Het kerkbezoek en de kerkbetrokkenheid ging harder achteruit. Daarom werd in 2012 een Vronesteyndag georganiseerd voor sleutelfunctionarissen en kernvrijwilligers over de toekomstige ontwikkelingen en het antwoord daarop. Ook werden scenariobijeenkomsten georganiseerd in alle vicariaten voor alle parochianen. Eind 2012 vroegen parochianen aan het parochiebestuur om een visie voor de nabije en verder gelegen toekomst. Hoe kunnen we met elkaar de parochie duurzaam houden?

In 2014 werden diverse bijeenkomsten georganiseerd met parochianen als opmaat voor die nieuwe toekomstvisie. Dat leidde tot het "Businessplan H. Nicolaasparochie 2015-2017". In die periode vond een wisseling van de wacht plaats in het pastoraal team en in 2018 verscheen de toekomstvisie "Samen-werken aan onze toekomst". Een projectgroep ging van start. Bij gelegenheid van de startzondag in 2018 werden verontschuldigingingen aangeboden voor de manier waarop het proces van start was gegaan. Vicariaatsberaden en parochianen voelden zich overvallen en zagen de toekomstvisie als een vaststaand plan.

De projectgroep kwam op 6 juli 2019 met haar advies. In het najaar van dat jaar reageerde het parochiebestuur met de notitie "Geroepen om met Jezus op tocht te gaan". Deze notitie werd ook aangeboden aan de bisschop. De kernboodschap van de notitie was een nieuwe koers, een toekomst met meer verbondenheid en meer steun voor en door elkaar. Samen vieren is daar een belangrijke pijler van.

De bisschop en de vicaris-generaal kwamen in januari 2020 naar de parochie toe voor de presentatie van het plan en in mei werd het gehele dossier, met alle documenten, verslagen, enzovoort) aan de bisschop aangeboden. Er werden veel vragen gesteld, maar er werd ook geadviseerd om alvast te doen wat kon worden gedaan. Samen vieren, met daarnaast ook diaconie en catechese, krachten bundelen, plannen uitwerken voor de toekomst, nabijheid in de wijken. Samen optrekken staat immers los van de kerkgebouwen.

Echter, toen kwam corona. Eind 2020, begin 2021, bezoekt het parochiebestuur alle vicariaatsberaden met een discussiestuk "hoe verder". Het voorstel was om geleidelijk samen in de Nicolaaskerk te gaan vieren en zo mogelijk werkgroepen verder te laten gaan. Niet alles uit handen laten vallen. De vicariaten

gaven aan dat geleidelijke gewenning naar het gezamenlijk vieren op zondag niet wenselijk was en vroegen om een besluit en een datum. Het besluit wat aan de vicariaten daarna is voorgelegd is om vanaf Eerste Pinksterdag (23 mei 2021) gezamenlijk de zondagsvieringen te houden in de Nicolaaskerk. Daar konden alle vicariaten zich in vinden en aldus geschiedde. Onttrekking van kerkgebouwen aan de eredienst was nog niet aan de orde. Er moesten goede plannen gemaakt worden voor de wijken, met name voor mensen die niet mobiel zijn. Naast vervoer behelste dat ook activiteiten in de wijk. Er werd gekozen voor pastoraat van de nabijheid.

In 2022 wordt de visie op de wijkkerkgebouwen ontwikkeld als denkrichting. Het gaat derhalve nog niet om een besluit. De Genesarethkerk zou diaconaal centrum kunnen worden samen met de PKN (De Oase), de Doortochtkerk en de Taborkerk worden bestemd voor woningbouw of verkoop, in de Wijngaardkerk kan kleinschalig gevierd worden, kan dienen als repetitieruimte of verhuur en de Nicolaaskerk wordt het kerkelijk centrum, met De Kapelaan als parochieel centrum. Daarnaast zijn in alle wijken ontmoetingsplekken voorzien. Dat leidt tot een hele serie van (visie)documenten op het gebied van liturgie, pastoraat, organisatorische ondersteuning van de parochie, geloofscentrum etcetera. Deze documenten zijn nu in ontwikkeling of liggen ter besluitvorming voor bij het parochiebestuur.

Diaken Ronald van Berkel geeft een toelichting op de bestemming van de Genesarethkerk als diaconaal centrum. Het plan is ontstaan in de parochie nu de wijkkerken vrij komen. In het Beraad van Kerken werd dit ook als idee omarmd. Werkgroepen van beide vormden de werkgroep Diaconaal Centrum Zoetermeer, die dit project verder uitwerkt. Het plan is in een vergevorderd stadium.

Het diaconaal centrum wordt een plek waar diaconale partijen een plek krijgen en samenwerken. Te denken valt aan Stichting Present Zoetermeer, Schulphulpmaatje, de Voedselbank, enzovoort. Daarnaast wordt het diaconaal centrum een ontmoetingsplek voor mensen uit de wijk en uit de stad. Laagdrempelig willen de gezamenlijke kerken een antwoord vinden op de problematieken van de inwoners. Bij een ontmoeting met een kopje koffie komen meer verhalen los dan aan een officieel loket. Bezoekers die nieuwsgierig zijn, zullen wellicht na een paar ontmoetingen met hun verhaal durven komen. De werkgroep wil met toekomstige projecten ook een stukje eenzaamheid doorbreken. De gemeente is geïnteresseerd in het project en ziet dat het aansluit bij de eigen plannen.

De Voedselbank vindt een plaats in de Genesarethkerk als onderdeel van het totale diaconale centrum, met een winkel en opslag. De opzet is breder dan voor de wijk alleen. Daarnaast is er ruimte voor ontmoeting om over hulpvragen te kunnen spreken, zodat de Voedselbank wellicht nog beter hulp kan verlenen. In De Oase krijgen organisaties en verschillende diaconale activiteiten een plek, zoals inloop, maaltijd en ontmoeting. Er komt een stilteruimte, los van het diaconaal centrum, maar wel in het diaconaal centrum, waar de gemeenschap elkaar kan ontmoeten en kan bidden. Een en ander onder het motto "Samen durven geloven dat het morgen beter kan dan vandaag".

Vicaris-generaal Van Deelen geeft een toelichting op de kerkgebouwenproblematiek en de canonieke procedure die nodig is om tot onttrekking aan de eredienst te komen, mocht de bisschop daartoe besluiten.

Twee weken geleden was het de 2^e zondag van de Veertigdagentijd. Toen hoorden we het verhaal over de gedaanteverandering van Jezus op een hoge berg. Het was zó mooi dat de drie leerlingen die erbij waren niet meer weg wilden. *Laten we drie tenten bouwen.* Maar zo zit het leven niet in elkaar. Hoe graag je ook wilt blijven op een plaats waar het goed is, het leven gaat door, je moet verder, je moet weer op weg. Op weg gaan, op weg zijn. Vanavond zijn wij bij elkaar op zo'n moment!

In de Nicolaasparochie is al lange tijd nagedacht over hoe we vandaag de dag kerk kunnen zijn. In een voor de kerk uitdagende tijd. Al in 2015 schrijft het parochiebestuur in een "businessplan" *over gewijzigde omstandigheden op cultureel en maatschappelijk vlak voor wat betreft levensbeschouwing, geloof, confessionaliteit en actieve kerkbetrokkenheid*, en de noodzaak *om te komen tot een realistisch toekomstperspectief*. Dat is acht jaar geleden! Sindsdien is er veel in de parochie gebeurd, er is een indrukwekkend aantal bijlagen bij de uitnodiging voor vanavond en we hebben er net ook over gehoord in de eerste inleiding door de penningmeester.

Vanavond zijn we na een lang en intensief proces bij elkaar om te spreken over het voornemen om de Genesareth-kerk aan de eredienst te onttrekken en een andere bestemming te geven. Dat doen we niet omdat bestuur en pastoraal team dat zo graag willen, niet omdat het bisdom dat zo graag wil, maar omdat de ontwikkelingen in kerk en samenleving het noodzakelijk maken om keuzen te maken. Hoe graag we ook zouden willen blijven waar we zijn, we moeten opstaan en verder op weg gaan.

In december vorig jaar werd in een rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgesteld dat nu bijna 60% van de mensen in Nederland zich niet tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering rekent. En bij de overblijvende 40% zitten ook de Moslims, Hindoes en anderen. Hoe wij het ook wenden of keren, christenen zijn in ons land dus echt een minderheid geworden van vooral oudere mensen. En maar een klein deel daarvan is nog direct betrokken bij de kerk.

We zien duidelijk wat dat voor gevolgen heeft in de parochie: afgenomen kerkbezoek, wat door corona nog eens extra is versterkt, afgenomen sacramentenbediening van doop, 1^e communie, vormsel en huwelijk. Vergrijzing bij de kerkgangers, maar ook bij de vrijwilligers. Het vinden van nieuwe vrijwilligers is moeilijk. Een zorgelijke financiële situatie in de Nicolaasparochie. Een klein pastoraal team, dat niet groter zal worden. We moeten eerlijk zijn - het is ons vaak niet of maar beperkt gelukt om kerkbetrokkenheid door te geven aan de nieuwe generaties. Ook in onze eigen families en vriendenkring.

Parochiebestuur en pastoraal team hebben, in een langdurig en uitgebreid proces, gewerkt aan een realistisch toekomstperspectief. En dat leidt tot deze avond, waar het plan voorligt om deze kerk aan de eredienst te onttrekken en een andere kerkelijke bestemming te geven, een diaconale. Dat is enerzijds verdrietig, maar anderzijds goed om juist diaconaal aanwezig te zijn en te blijven in de stad. Dat is een ándere toekomst dan waarmee dit gebouw ooit is begonnen, maar wél toekomst!

We begonnen met een citaat uit het evangelie volgens Mattheüs. We moeten op weg zijn, we kunnen niet anders. Laten we daarbij nooit vergeten waarmee Mattheüs zijn evangelie eindigt: Jezus die de leerlingen en ons verzekert: *Weet, wel, Ik bèn met je, alle dagen, tot aan de voleinding der tijden*". Die belofte hangt gelukkig niet af van het ene of het andere kerkgebouw. Maar dat vraagt wel om onze realiteitszin, onze vitaliteit en ons draagvlak.

Wat de canonieke procedure betreft, ligt er een voorgenomen besluit door parochiebestuur, waarover de parochianen zijn geïnformeerd. Het bestuur heeft nu de bisschop gevraagd om de volgende stap te zetten. Dat is: de hoorzitting van vanavond vanuit bisdom, waarvoor ik als vicaris-generaal en mevrouw De Jong in uw midden zijn. Van deze ontmoeting wordt een verslag gemaakt dat aan de bisschop wordt voorgelegd. Daarna zal de bisschop zijn principebesluit nemen, dat hij voorlegt aan de Priesterraad en het Kathedraal Kapittel, zoals voorgeschreven is in het kerkelijk recht. Na hun advies neemt de bisschop een definitief besluit, dat hij meedeelt aan het parochiebestuur, mét het verzoek u - de parochianen - daarover te informeren. Daarna wordt zorgvuldig een laatste viering gepland en vorm gegeven. Anders dan bij de wijding van een kerk is daar geen groot ritueel voor. Belangrijk is dat het een waardig afscheid is, waarbij aan het eind het Allerheiligste plechtig wordt uitgedragen.

- pauze -

Er is gelegenheid tot het stellen van vragen.

H. Bonnet constateert dat de nadruk ligt op vieren, catechese en diaconie. De pastorale nabijheid valt daarmee buiten de boot. Voorts is het vreemd om te spreken in termen als 'businessplan'. Het gaat om veel meer dan de financieel-economische paragraaf. Uiteraard zijn de financiën een noodzakelijke randvoorwaarde, maar het gaat om de pijlers (liturgie, dienen, leren en pastoraat).

De Genesareth-kerk gaat nu samen met De Oase het diaconaal centrum vormen. Stel dat de PKN afhaakt, volgens de geruchten, wat is er dan nog mogelijk met de Genesarethkerk? Dan is er naast de Voedselbank geen ruimte meer voor ontmoeting en andere activiteiten. Hoe kunnen wij – de mensen die deze kerk hebben gebouwd - dan nog bij elkaar komen en elkaar inspireren?

R. van Berkel geeft aan dat hem niet bekend is dat de PKN wil afhaken. De datum staat vast - 1 juli 2023- voor wat betreft De Oase. Het parochiebestuur heeft voor het diaconaal centrum geen deadline gesteld. Natuurlijk is er geen garantie van 100% dat het doorgaat, maar er is geen reden om eraan te

twijfelen dat het doorgaat. Na 1 juli zal het plan verder ontwikkeld worden. In de Genesareth-kerk komt de Voedselbank, met winkel en opslag. Als de winkel open is, dan is er ook ruimte voor ontmoeting. In De Oase wordt ontmoeting gecombineerd met de activiteiten die er worden ontwikkeld.

Vicaris-generaal Van Deelen zegt dat de term 'businessplan' van het vorige parochiebestuur is. Het gaat het parochiebestuur om een realistisch toekomstperspectief. Het parochiebestuur heeft ook niets af willen doen aan het pastoraat, door alleen te spreken over leren, vieren en dienen. Pastoraat hoort er integraal bij.

H. Bonnet vraagt wat er gebeurt met de woord- en gebedsvieringen op vrijdagmorgen. Ook eucharistievieringen mogen doorgaan, zolang de kerk niet aan de eredienst is onttrokken. Afgelopen vrijdag is een uitvaart geweigerd. Voor pastoor Van der Helm is dat laatste nieuw. Hij zal het nagaan. Hij wijst erop dat afgesproken is, dat in alle vicariaatskerken eucharistievieringen kunnen plaatsvinden, zolang de kerken niet aan de eredienst zijn onttrokken. Met name gaat het dan om uitvaarten van betrokken parochianen. Hij is zelf daarin ook voorgegaan.

Mevr. Berendse is blij met het diaconaal centrum. Diaconie is een van de belangrijke taken van de kerk. Ze zou blij zijn als het mogelijk was om een gebedsdienst te houden in de ruimte van de winkel.

R. van Berkel en pastoor Van der Helm reageren. De winkel zal eruit zien als een winkel. Daar is geen gebedsdienst mogelijk. Een koffieruimte is ook geen gebedsruimte. Om te kunnen vieren wordt een ruimte gepland in De Oase. Over een gebedsruimte in de Genesareth-kerk kan geen toezegging worden gedaan. Dat is nog af te wachten. In ieder geval zal in één van de twee locaties een gebedsruimte worden gerealiseerd.

De heer Steenbergen vraagt aandacht voor de Eritrese gemeenschap die in deze kerk op zondag viert. Blijft dat ongewijzigd? Nee, zij zullen uit moeten wijken naar een andere wijkkerk.

De heer Schuurmans merkt op dat De Oase een maatschappelijk bureau wordt en dat in de Genesareth-kerk een winkel wordt gerealiseerd. Is dat wel te combineren met een stiltecentrum? Als een stilteruimte wordt gerealiseerd in De Oase als onderdeel van het diaconaal centrum, derhalve oecumenisch van karakter, kan het Mariabeeld daar dan nog wel naar toe? Het pastoraal team geeft aan nu niet over inrichting te willen spreken, maar het zou goed zijn om een herkenbaar element uit de Genesarethkerk mee te nemen naar De Oase. Of dat het Mariabeeld kan zijn, is een nog te beantwoorden vraag. Er is geen reden om aan te nemen dat dat niet bespreekbaar zou zijn aan de zijde van de PKN.

De heer Wormer merkt op dat er veel kapot is gemaakt in deze gemeenschap. Zij is hier vrijwilligster en wil weten of dat zo blijft. Zij is nooit benaderd. Ze doet de oproep om de sleutel weg te gooien en te vertrekken.

Mevr. Huijg hoort vanavond de boodschap dat de kerk gaat sluiten. We moeten terug naar ons geloof en terug naar de kerk, dat wil zeggen naar de Nicolaaskerk. Daar moeten we mee bezig zijn. We moeten met elkaar bidden. Als er te weinig mensen zijn om hier met elkaar kerk te zijn, dan moeten we ons daarbij neerleggen, maar we moeten wel bezig blijven met ons geloof. Afscheid nemen is verdrietig, maar gelukkig mag het gebouw blijven bestaan met een diaconale bestemming. Dat is hoopvol. We moeten mensen vanuit de wijken helpen om naar de Nicolaaskerk te kunnen gaan. Pastoor Van der Helm geeft aan dat dit zeker mogelijk is en nu ook al gebeurt.

De heer Vlek merkt op dat in De Oase een kleine gebedsruimte wordt gerealiseerd. In de Genesareth-kerk komt dan de Voedselbank. Komt alles wat hier niet meer past vanwege de komst van de Voedselbank in De Oase? Diaken Van Berkel antwoordt bevestigend. Er wordt op dit moment een plan gemaakt voor multifunctioneel gebruik.

De heer Vermeulen zegt dat we al jarenlang bezig zijn met de toekomst. Dat zorgt voor veel onrust. Het is nodig om nu stappen voorwaarts te zetten met respect voor alles wat is gebeurd aan gemeenschapsvorming. Hij zou graag doorgaan met de gebedsdiensten en spreekt de hoop uit dat dat mogelijk zal zijn in De Oase. Er is duidelijkheid nodig en structuur. De situatie is nu onbevredigend. Hij dringt daarom aan op snelle besluitvorming tijdens het parochiebestuur en benadrukt het belang van een gebedsruimte.

Vicaris-generaal Van Deelen zegt dat er geen sprake is van een besluit van het parochiebestuur. Het parochiebestuur neemt een voorgenomen besluit en legt dat voor aan de bisschop, die besluit. Dat proces moet zorgvuldig worden gelopen en dat kost tijd. Zo is het canoniek verplicht om gremia te horen als Priesterraad en Kathedraal Kapittel.

De heer Vermeulen zegt jarenlang niets gehoord te hebben van het bisdom. Het mag daarom nu niet meer zo lang duren.

Vicaris-generaal Van Deelen zegt dat tot het moment van deze hooravond het initiatief lag bij parochiebestuur en pastoraal team. De bisschop wacht af met welk voorstel de parochie komt. Planvorming vergt veel stappen en daarom veel tijd, ook van de zijde van parochiebestuur en pastoraal team. Corona heeft daarnaast voor extra vertraging gezorgd in dit proces. Vanaf nu wordt de procedure gevolgd en worden de stappen gezet richting besluitvorming tijdens de bisschop en op basis van het dossier. Het verslag van deze avond wordt aan dit dossier toegevoegd en wordt vooraf nog toegezonden.

De heer Van Groesen heeft een vraag over het onderhoudsfonds. Pastoor Van der Helm antwoordt dat de nieuwe eigenaar c.q. de verhuurder onderhoudsplicht heeft.

De heer Van Groesen vraagt of er voldoende vrijwilligers zijn. Diaken Van Berkel zegt dat de diverse organisaties die gaan inhuizen beschikken over heel veel vrijwilligers, daar is ook een overzicht van, maar er zal zeker ook om inzet van (nieuwe) vrijwilligers worden gevraagd tijdens de Genesareth-kerk.

Mevr. Lexmond merkt op dat de KBO kaarten maakt in De Doortocht. Daar zitten we in de kou. Waar kunnen we dan terecht? In de Genesareth-kerk? Pastoor Van der Helm antwoordt dat er op korte termijn een reparatie zal plaatsvinden. Deze investering zal worden gefinancierd uit de huurpenningen.

Door een van de aanwezigen wordt opgemerkt dat het fijn is dat het gebouw blijft bestaan. Maar als de kerk nog verder bergafwaarts gaat, is het dan mogelijk om deze kleine kerk opnieuw geschikt te maken voor de eredienst? Pastoor Van der Helm antwoordt dat dat iets is om te bezien wanneer het zich voordoet.

De heer Vlek vraagt of de kerk een nieuwe naam krijgt bij een nieuwe bestemming. Pastoor Van der Helm zegt dat de naam van het diaconaal centrum Het Kruispunt wordt. De naam Genesareth moet daarbinnen een (nieuwe) plaats krijgen.

Wat gebeurt er met de ramen? Diaken Van Berkel zegt dat de ramen, zeker in eerste instantie, gewoon blijven zitten. Vanuit de aanwezigen wordt daarvoor gepleit. Het is prachtig wanneer de zon erop schijnt.

Niet iedereen vindt dat er altijd goed met mensen wordt omgegaan. Van ons wordt verwacht dat we als vanzelfsprekend klaar staan. Mensen haken af (en betalen dan niet meer). Dat is overal zo. We worden niet gewaardeerd. Pastoor Van der Helm benadrukt dat we elkaar nodig hebben en dat het belangrijk is om dankjewel tegen elkaar te zeggen. Hij is daarom blij met de opmerking. Er is met veel liefde en zorg gebouwd aan deze gemeenschap. Hij is dankbaar voor alle inbreng. Pastoraal team en parochiebestuur willen het goed doen en waarderen alle inzet.

Pastoor Van der Helm sluit de avond af met woorden van dank en met gebed. Gezamenlijk wordt het Onze Vader en het Weesgegroet gebeden.